

ասաց յերեսաց Աստուծոյ.
 «Ո՞ր կամիմ զմահ մեզաւ-
 որին, այլ զդաւանորն նորա
 եւ զկեանքի,» եւ Առաքեալն
 ասէ. «Կամիմ զամենայն
 մարդ իկէ իկէն» 23 եւ ի
 գիտութիւն ճշմարտու-
 թեան գայ 24, եւ Թով-
 իւ մարգարէի. ասէ. «Հե-
 ղից յուզոյ իմոյ ի վերայ
 ամենայն մարմնոյ», միթէ
 կարիցես ասել թէ եւ ի
 մարմն անամոյ:

Ինչպէս գրուած համեմատութենէն կ'ե-
 րեւայ, Եղնիկ այս հատուածէն անկախ չէ. կայ
 նշանութիւն երկուքին ցուցմանց, վկայութեանց,
 բացատրութեանց, բայց մանաւանդ լիզուի:

Կարելի է նաեւ՝ որ Եղնիկ Հիւպպոլիտայ
 վերջոյնեւ կրօնական գործերէն մէկն ունե-
 ցած ըլլայ առջեւը, որոնք նոյն տեսակ նիւթե-
 րու վրայ կը ձառէին անշուշտ, ինչպէս Ս. Մե-
 թօգիտի գործոյն մէջ տեսնուեցաւ: Արդէն միւ-
 շեւ հիման ցուցաբաններն կարելի է հետեւ-
 ցընել թէ Եղնիկ, որ Ա. Գրքին մէջ ստէպ
 նիւթը կը փոխէ եւ առարկութեան ձեւի տակ
 նոր նոր նիւթեր յառաջ կը բերէ, շատ հեղե-
 նակներէ կազմած է իւր գրեցիկի փոշնջը, այն-
 պիսի հին եւ առաջին կարգի հեղինակներէ,
 որոնց բնագիրներն այս օրս տակաւին հրապա-
 րակ ելած չեն:

Հ. Գ. Գ.

ՍԵՆՏԵՄԲԵՐԻ ՏՊԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդգային Մատենադատական Պատմու-
 թեան զոյգն ծառայութիւն մը մատուցանելու
 տեսչիւ, Հանգիս Ամսօրնոյ Պատ. ընթեր-
 ցողաց կը ծանօթացընեմ հետեւեալ երեք
 տպագրութիւնները, որք Վ. Պոլիս լոյս տեսած են
 անցեալ դարու մէջ, եւ Հ. Գ. Զարբհանե-
 լեանի հրատարակած «Հայկական Մատենադատ-
 իկան», բնաւ երեքը չի յիշատակեր զանոնք:

Այս տպագրութեանց մին Շարիֆն մին է,
 տպեալ՝ յամի 1710, իսկ միւսները Ժամգիլի
 տպեալ՝ 1795 եւ 1799 թուականներուն:

Կը գրեմ հոս կարգաւ երեքին ալ Յիշա-
 տակարաններն առանձինն, որք հայ տպագրու-

թեան պատմութեան տեսակետով զուրկ չեն օչ-
 տակարութենէ:

Ա. «ՇԱՐԻՖԱՆՈՑ Երաժշտական երգեց-
 մունք հոգեւորականք. աստուածայնաց եւ եր-
 ջանկաց. սրբոց վարդապետաց. Հայոց թարգ-
 մանչաց զկարգաւորութիւնս եկեղեցւոյ վայել-
 չացուցանողաց: Ի թուոյն բրիտանոսի. Ռէժժ. Լե-
 ի հայոց. Ռժժ. Եղնիկ. Եղնիկ. Ժե. Տպեցեալ
 ի կոստանդնուպոլիս. ըստ հովանաւ սուրբ
 աստուածածնի:»

«Շնորհիւ եւ ողորմութեամբն ամենազօ-
 րին Աստուծոյ. Հօր եւ Որդւոյ՝ եւ Հոգւոյն Սըր-
 բոյ. յանկ ելեալ աւարտեցաւ գիրքս երաժշտա-
 կան, որ կոչի Շարիֆն. ի մայրաքաղաքս Կոս-
 տանդնուպոլիս. ի տպագրատանն Սարգսի
 նուաստի: Ի հայրապետութեան տեսնել Աղէկ-
 սանկարի Կաթողիկոսի Սրբոյ Էջմիածնի: Եւ ա-
 ռաջնորդութեամբ երկուց ակոռոց այսինքն,
 Սրբոյ երուսաղէմի եւ կոստանդնուպոլսյն,
 տեսնել Իսահակայ վարդապետի, եւ Արհի եպիս-
 կոպոսի: Արդեամբք եւ աշխատութեամբ վերջ-
 գրեալ սարգսին: Արդ՝ որք հանգիպէք Աստուա-
 ծայնոյ երգարանիս այսմիկ՝ ընթանլով՝ յօրին մաղ-
 կելով՝ կամ հարեւանից զգոնլով, յիշել մաղ-
 թեմ, ի մաքրաթաղլ ազգոմ ձեր, զնուաստ
 Սարգիս, եւ զորդեակէն իմ Զմարտիրոսն, եւ
 Զգէորգն, եւ զաշխատաւորն մեր զպետրոսն, եւ
 զպլլ գործաւորս տպագրատան: Քանիք բազ-
 մաւ աշխատութեամբ, եւ յօգնաջան երկամբք
 այս քան ի յայտ բերաք, որ էր օրինակն լու-
 սաւորեալ հոգի Ոսկանայ վարդապետին: Եւ թէ
 գտանիցի ինչ սխալութիւն ի տպմանէ ըստ ար-
 հեստի շարագրութեան, ներեցէք տկարութեան
 մերում, իբրեւ բնութենակիցք, որ ոչ է ի կա-
 մաց մերոց, վասն որոյ ինդրեմ, զպակասն լնուլ,
 եւ զաւելորդն յապաւել. Բայց այնքիկ, որք
 կարօղք են եւ հմուտք իցին արհեստի բեր-
 թողութեան. եւ զմեզ անմեղադրել պահել: Որ
 եւ եղեւ զգաւ երգարանիս, ի թմկն Հայոց Ռժժ-
 յամենանն Սեպտեմբերի ի փառս ամենասուրբ
 երրորդութեանն, որ է օրհնեալ յախտանա
 Ամեն: Հայր մեր որ:»

Բ. «ԿԱՐԳԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆ Հասարակաց
 Աղօթից Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ: Արարեալ
 Սրբոյ Սահակայ Հայրապետին եւ Մեսրոպայ
 վարդապետին. Գիւտի եւ Թճճնու մանդա-
 կունայ: Տպեալ Հրամանա Տեսնել Զարգա-
 ւագաներ: Եւ բարեկամք Պատրիարքի ի Կոս-
 տանդնուպոլիս Եպիսկոպոս 1795: Ի մայր զուրա-
 տան ի Մարտիկոս Գրիգ Էմբը Էմբ Գրգրոս:»

1 2 եւ Լեւոն. Եղնիկ. ԺԸ. 23. «Կրթէ կամիմ
 կամիմ զմահ մեզաւորն, ասէ Եր. Տր. որպէս գրա-
 նաւ նորա ի շար ճանապարհն եւ զկեանքի:»

2 2 Բարդիւս

3 Ա. Յիմ. Բ. Բ. «Զամենայն մարդիկ կամի զի կե-
 ցեն, եւ ի գիտութիւն ճշմարտութեան կեցեցին:»

4 Եպիսկ. Բ. 28:

